

LÄRARHANDLEDNING

”VARJE GÅNG TROR JAG ATT DET ÄR SLUT”

En podcast-serie för gymnasiet
om att fly sitt land

AMNESTY
INTERNATIONAL

INNEHÅLL

EN PODCAST-SERIE FÖR GYMNASIET OM ATT FLY SITT LAND ... 3

En serie i tre delar

Att använda podden i undervisningen

FÖRSTA DELEN: HEMMA I YARMOUK ... 5

Diskussionsfrågor

Övning: Likheter och skillnader?

Läs vidare

ANDRA DELEN: FLYKTEN ... 6

Diskussionsfrågor

Övning: Om du skulle fly från Sverige – vart skulle du ta vägen då?

Läs vidare

TREDJE DELEN: SVERIGE. I VÄNTAN PÅ ... 7

Diskussionsfrågor

Övning: Flyktingförläggningen

Läs vidare

FÖRSLAG PÅ FÖRDLUPNINGSUPPGIFTER ... 8

FAKTA OCH BEGREPP ... 9

BILAGOR – LANDBESKRIVNINGAR ... 10

Sönderbombat bostadsområde i Syrien, 2015. Kriget i har lett till att 5,6 miljoner människor flytt landet, enligt UNHCR. Jihad är en av dem.

FOTO: KHALIL HAJJAR

EN PODCAST-SERIE FÖR GYMNASIET OM ATT FLY SITT LAND

Podcast-serien "Varje gång tror jag att det är slut" kan användas i undervisningen för att öka kunskapen om flyktingars rättigheter. I tre avsnitt berättar 23-årige Jihad om sin flykt från Syrien till Sverige. Till varje avsnitt finns diskussionsfrågor, övningar och läshänvisningar.Handledningen avslutas med förslag på fördjupningsuppgifter.

Enligt UNHCR har minst 79,5 miljoner människor runt om i världen tvingats fly från sina hem. Bland dem är nästan 26 miljoner flyktingar, varav ungefär hälften är under 18 år. En stor anledning är kriget i Syrien som inleddes 2011. Miljontals människor har tvingats fly sina hem. De allra flesta har tagit sig till grannländer som Turkiet, Jordanien och Libanon, Irak och Egypten. Men vissa har också sökt sig till EU.

Människor som utsätts för hot, våld, krig och förföljelser har enligt Flyktingkonventionen rätt att söka asyl i ett annat land. Men kritiken mot asylrätten växer sig starkare i många länder inom Europa, inte minst i Sverige. Asylsökande misstänkliggörs och det stöd som funnits för asylrätten minskar i samhället. Här har skolan en stor möjlighet att utbilda om flyktingar och flyktingars rättigheter, och öka kunskapen om staters skyldighet att ge skydd åt andra skyddsbehövande som befinner sig på flykt.

En podcast-serie i tre delar

Podcast-serien "Varje gång tror jag att det är slut" har producerats för gymnasieskolan och kan användas i samhällskunskap och svenska, men även i andra ämnen och kurser. Syftet med podden är att öka kunskap om och förståelse för varför människor flyr sina hemländer, samt vilka rättigheter flyktingar har.

I serien får vi följa 23-årige Jihad och hans bröder på deras flykt från Syrien till Sverige. Serien består av tre delar: I den första berättar Jihad om sin uppväxt och om hur kriget bryter ut. I den andra delen får vi följa bröderna när de flyr till Egypten, över Medelhavet, via Italien till Sverige. Och i sista delen börjar de ett nytt liv i Sverige.

"Främlingsfientlighet och intolerans ska bemötas med kunskap, dialog och aktiva insatser"

Ur Läroplanen för de frivilliga skolformerna

Till varje avsnitt finns diskussionsfrågor och en prezi-presentation med karta. Här går det att följa bröderna på deras resa och diskutera de problem och dilemman som de ställs inför. Genom resan får vi även en inblick i hur EU:s migrations- och flyktingpolitik fungerar. Prezin utgör ett stöd i diskussionerna och kan användas för att sammanfatta innehållet i poddens olika avsnitt

Det finns även förslag på övningar till varje avsnitt. Övningarna ger en möjlighet att belysa frågor ur olika perspektiv.

Till varje avsnitt finns också läshänvisningar till aktuella kapitel i [En värld i rörelse – om flyktingar, migranter och mänskliga rättigheter](#), samt länkar till olika Amnestysidor med fakta.

Avslutningsvis presenteras flera exempel på fördjupningsuppgifter för samhällskunskap och svenska. Fördjupningsuppgifterna kan avsluta ett längre undervisningsmoment och ge ett underlag för lärarens bedömning.

Att använda podden i undervisningen

Podden kan användas i undervisningen på olika sätt, beroende på vilket ämne den används i. Antingen kan eleverna bara lyssna på podden och fritt diskutera intryck och tankar efteråt. Eller så kan ett längre moment planeras utifrån podden där de olika avsnitten leder undervisningen framåt.

Vid det sistnämnda alternativet kan serien kompletteras med utbildningsmaterialet *En värld i rörelse – om flyktingar, migranter och mänskliga rättigheter*. Läs mer om utbildningsmaterialet [här](#). Om podden används på detta sätt kan planeringen se ut som följande:

Avsätt tre lektioner. Varje lektion följer samma struktur:

1. Lyssna på ett avsnitt
2. Diskutera, med hjälp av prezin, de frågor och dilemman Jihad och hans bröder ställs inför
3. Övning/simulering
4. Eleverna läser, alternativt läraren håller en genomgång, utifrån innehållet i *En värld i rörelse - om flyktingar, migranter och mänskliga rättigheter*

Efter tredje lektionen fördjupar eleverna sina kunskaper individuellt eller i grupp, enligt förslagen som presenteras sist i denna handledning.

Det går givetvis även att använda delar av upplägget och anpassa övningar och fördjupningsuppgifter efter den specifika kurs du undervisar i.

Jihad och hans två bröder flydde från Syrien till Sverige. De reste över Medelhavet och sedan genom Italien och Tyskland.

FÖRSTA DELEN: HEMMA I YARMOUK.

I podcast-seriens första avsnitt berättar Jihad om sin uppväxt i Syrien, om kriget och om att behöva fly sitt land.

Diskussionsfrågor

1. Jihad växte upp i Yarmouk, i södra Damaskus. Hur beskriver han sin uppväxt?
2. Syrien har varit en diktatur i decennier. Landet styrs av Baath-partiet och dess ledare Bashar al-Assad. Politiska motståndare till regimen fängslas och utsätts för tortyr, eller försvinner spårlöst. Under 2011 utbröt demonstrationer i stora delar av Nordafrika och Mellanöstern. Dessa spred sig även till Syrien. Människor gick ut på gatorna och protesterade. Men de möttes av brutalt våld från landets säkerhetsstyrkor. Även Jihad gick ut och demonstrerade. Gjorde han rätt? Han visste ju att det var farligt?
3. Regimen börjar bomba Yarmouk och människor flyr. Jihad och hans familj tar sig till ett närliggande FN-läger, där Jihad också jobbar. I åtta månader bor de på hans kontor, sedan bestämmer de sig för att fly landet. Vilka faktorer/orsaker är det som gör att Jihad och hans familj bestämmer sig för att fly från Syrien?
4. Hur känner Jihad inför beslutet att lämna Syrien? Varför tror ni han känner så?

Övning: Likheter och skillnader?

2020 har 5,6 miljoner människor flytt från Syrien. Men Syrien är inte det enda land människor flyr ifrån. Varje år kommer personer till Sverige från länder som Irak, Iran, Somalia, Afghanistan och Eritrea för att söka skydd. Men finns det liknande orsaker i dessa länder som gör att människor flyr därifrån? I denna övning får eleverna undersöka det.

I bilagan finns beskrivningar av sex olika länder. Från dessa länder flyr många människor och en del av dem kommer till Sverige för att söka skydd. I landbeskrivningarna presenteras kortfattat varje land, dess styrelseskick, historia, ekonomi mm.

Skriv ut landbeskrivningarna. Dela in klassen i grupper med fem elever i varje. Grupperna tilldelas ett land var och varje gruppmedlem får en landbeskrivning. Eleverna börjar med att läsa enskilt. Därefter diskuterar de i sina grupper vilka orsaker/faktorer de tror gör att människor flyr från landet. Uppmana dem att försöka hitta så många som möjligt.

Syrien	Eritrea	Afghanistan	Somalia	Iran	Irak

När de diskuterat färdigt presenterar alla grupper vad de kommit fram till i helklass. Läraren skriver upp varje land på tavlan och fyller på med de orsaker/faktorer som framkommer i presentationerna. Avsluta med att diskutera vilka likheter och skillnader som finns mellan länderna.

Läs vidare

Låt eleverna läsa mer om de frågor/ämnen som lyfts fram i poddens första avsnitt:

- [En värld i rörelse – om flyktingar, migranter och mänskliga rättigheter](#), s 5-9, 10-12.
- Om Syrien i Amnesty's [årsrapport](#)

ANDRA DELEN: FLYKTEN.

I podcastens andra avsnitt får vi följa Jihads resa från Syrien, över Medelhavet till Sverige. En stor del av avsnittet behandlar den långa och farliga resan över Medelhavet.

Diskussionsfrågor

1. Jihad och hans familj tar sig till Egypten, för att därifrån resa med båt över Medelhavet till Italien. De börjar diskutera vilket land de ska ta sig till. Vilka faktorer är det som verkar viktiga när de diskuterar länder de vill till?
2. Jihad och hans bröder har inte tillstånd att resa in i EU. Ingen som har för avsikt att söka asyl får visum för att resa in i ett EU-land. Gör de rätt som åker ändå – utan tillstånd?
3. Vilken bild får ni av människosmugglarna? Är det fel att smuggla flyktingar?
4. Jihad vet hur farlig resan är. Ändå är han fast besluten att genomföra den. Varför tror ni?
5. När de sätter sig i motorbåtarna har de sju dagars resa över havet framför sig. En förklaring till att människor ger sig ut på denna farliga resa är EU:s asyl- och migrationspolitik. Så kallade kvotflyktingar har möjlighet att få komma till EU. Men borde det finnas fler lagliga vägar in i EU för flyktingar? Vad tror ni det skulle innebära för Jihad och hans bröder?
6. Vem anser ni bär det största ansvaret för att flyktingar och migranter drunknar i Medelhavet på sin väg till Europa?
7. När Jihad kommer fram till Italien håller de sig undan från polisen. De är rädda för att behöva lämna fingeravtryck, och att deras asylansökningar därmed ska behandlas av italienska myndigheter. Dublinförordningen innebär att människor måste söka asyl i det första säkra land de kommer till. Är det rätt? Eller borde flyktingar själva kunna välja land de vill söka asyl i?

Övning/simulering: Om du skulle fly från Sverige – vart skulle du ta vägen då?

I denna övning får eleverna fundera kring samma frågeställning som Jihad gör i båten: Vilket land skulle jag försöka ta mig till om jag skulle behöva fly? Syftet med övningen är att fördjupa förståelsen för de så kallade "pull-faktorerna" i migrationsprocesser.

Börja med att förklara följande scenario för eleverna: *Sverige slits sönder av ett krig. Städerna börjar alltmer se ut som ruinhögar, infrastrukturen är sönderslagen och skolorna stängda. Du måste fly och vet att det inte kommer att vara möjligt att återvända till Sverige inom överskådlig framtid. Men till vilket land skulle du fly?*

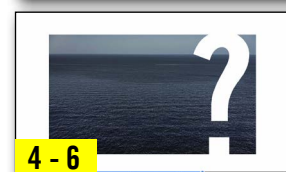
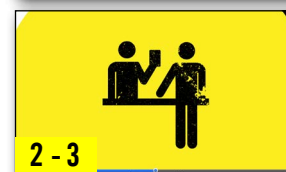
Låt eleverna diskutera i par och försöka komma fram till ett land. Om man vill förlänga övningen kan eleverna söka information och utförligt motivera sitt val med underbyggda argument.

Be eleverna berätta om vilket land de valt och varför. Skriv upp länderna på tavlan och undersök vad de har gemensamt. Vilka är "pull-faktorerna"? Finns det likheter mellan elevernas resonemang och Jihads?

Läs vidare

Låt eleverna läsa mer om de frågor/ämnen som lyfts fram i poddens andra avsnitt:

- [En värld i rörelse – om flyktingar, migranter och mänskliga rättigheter](#), s 10-12.

FILMTIPS

I filmen *Lost to the deep* skildras konsekvenserna av EU:s flykting och migrationspolitik. Se filmen [här!](#)

TREDJE DELEN: SVERIGE. I VÄNTAN PÅ.

I tredje avsnittet av podcast-serien kommer Jihad och hans bröder fram till Sverige där de försöker börja ett nytt liv. Lättnaden över att ha kommit fram är stor. Samtidigt tyngs bröderna av saknaden efter sin mamma, som är kvar i Libanon.

Diskussionsfrågor:

1. Från Italien reser bröderna med buss, genom Europa till Sverige. När de kommer hit placeras Jihad och hans bröder på flyktingförläggning i Västervik. De väntar åtta månader innan de får uppehållstillstånd. Hur tror ni denna väntan känns?
2. Vad vill Jihad göra i Sverige? Vad har han för drömmar om framtiden? Tror ni de flesta som kommer till Sverige har liknande drömmar?
3. Jihad känner stor oro över att hans mamma är i Libanon. Huvudregeln innebär att alla som beviljats asyl eller skydd i Sverige och är under 18 får återförenas med sina föräldrar och syskon. Jihads yngste bror är 14 år. Vad tror ni det skulle innebära för Jihad och hans bror om deras mamma får eller inte får komma?
4. Efter tiden på flyktingförläggningen flyttar bröderna till Göteborg. Jihad jobbar, pluggar svenska och är engagerad i Röda Korset. Vad tror ni om hans framtid i Sverige?

Övning/simulering: Flyktingförläggningen

I denna simuleringssövning får eleverna reflektera kring vad som krävs för att leva ett drägligt liv och vilka skyldigheter vi har att säkerställa att flyktingar kan åtnjuta sina mänskliga rättigheter.

Dela in klassen i mindre grupper eller i par. Berätta sedan följande scenario:

Sverige har blivit ockuperat. En främmande makt har tagit över landet och styr med järnhand. All opposition tystas. Människor som kritiserar ockupationsmakten grips, torteras eller försvinner spårlöst.

Ni måste fly och ni lyckas fly till landet Abalonien. Ni kunde inte ta med er några tillhörigheter. I Abalonien lämnar ni in asylansökningar och medan dessa behandlas får ni bo på en flyktingförläggning. När ni väntar på besked hinner ni fundera:

- vilka rättigheter och skyldigheter har jag som flykting?
- vad kan jag kräva av Abalonien och vad kan Abalonien kräva av mig?

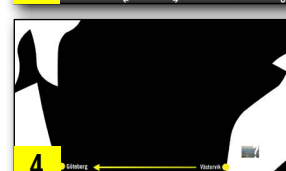
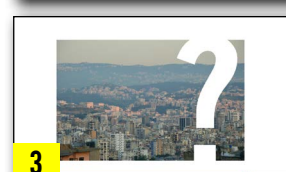
Eleverna diskuterar i sina grupper och presenterar sedan vad de har kommit fram till. Gå därefter igenom följande frågor i helklass:

- hur kom ni fram till era svar och varför?
- har ni haft svårt att enas?
- om ni måste prioritera – vad är viktigast?
- lyft fram de mänskliga rättigheterna – vad säger dessa när det gäller flyktingar och hur förhåller sig de tankar och åsikter som framkommit i diskussionen till de mänskliga rättigheterna? Se t.ex. s. 22 i *En värld i rörelse*.

Läs vidare

Låt eleverna läsa mer om de frågor/ämnen som lyfts fram i poddens tredje avsnitt:

- [En värld i rörelse – om flyktingar, migranter och mänskliga rättigheter](#), s 24-27.
- Om Amnestys [arbete](#) för flyktingar och migranternas rättigheter:

FÖRSLAG PÅ FÖRDJUPNINGSUPPGIFTER

Avsluta momentet genom att låta eleverna arbeta enskilt eller i grupp för att fördjupa sina kunskaper, och för att du som lärare ska få underlag för bedömning.

Samhällskunskap 1 och 2

- Undersök hur svenska partier ser på EU:s och Sveriges flyktingpolitik. Dela in klassen i grupper och tilldela varje grupp ett parti. De söker information och sammanställer denna. Sedan redovisar de vad de kommit fram till i tvärgrupper. Diskussionen kan vara utgångspunkt för enskilda skriftliga inlämningsuppgifter där eleverna jämför olika partiers politik.
- Skriv PM om hur EU hanterar flyktingsituationen och föreslå förändringar hur EU och Sverige bör agera.
- Skriv debattartikel/insändare på temat: så kan EU:s flyktingpolitik förbättras.
- Undersök och jämför situationen för flyktingar och migranter som söker sig till EU med andra delar av världen, t ex USA och Australien. Resultatet kan sammanställas i en rapport där eleverna också diskuterar huruvida den förda politiken lever upp till de mänskliga rättigheterna.

Svenska 1 och 2

- Genomför Pecha Kucha-presentationer. Pecha Kucha är ett speciellt presentationsformat. En presentation får bara bestå av 20 bilder och varje bild får bara visas i 20 sekunder. Presentationen måste alltså ställas in automatiskt. Den ska inte heller innehålla för mycket text, utan bygga på bilder och enstaka ord. Dela in klassen i ca sex grupper. Ge varje grupp ett land som många människor flyr ifrån. Låt dem sedan göra egna presentationer där de ger en bild av landet och vad det är som gör att människor flyr därifrån.
- Skriv debattartikel/insändare på temat: Hur kan EU:s flyktingpolitik förbättras.
- Låt eleverna utgå från podcast-serien och läsa t ex kapitlet Migrationens historia i *En värld i rörelse* och skriva referat eller krönikor om flyktingar och migranter, i vår tid och genom historien.

FAKTA OCH BEGREPP

ARABISKA VÅREN. En protestvåg som svepte över flera länder i Nordafrika och Mellanöstern under våren 2011. I Tunisien och Egypten tvingades regimerna på fall, men i Syrien slog regimen tillbaka med full kraft och situationen utvecklades till ett fullskaligt inbördeskrig.

FLYKTING. En flykting är en person som flytt sin hem på grund av risk för förföljelse, krig eller konflikt. För att kunna få juridisk status som flykting i enlighet med FN:s flyktingkonvention måste man befinna sig utanför sitt eget hemland och således ha korsat en gräns.

STATSLÖS FLYKTING. Statslösa personer är inte erkända medborgare i något land och saknar en stat som skyldighetsbärare, vilket kraftigt begränsar personens möjlighet att utöva sina rättigheter. När en flykting är statslös prövas flyktingens asylansökan gentemot det senaste landet som flyktingen har varit bosatt i.

VISUM TILL EU-LAND. För att få resa in i och besöka ett EU-land krävs inresetillstånd. Visum krävs för de flesta icke EU-medborgare. Inom EU råder fri rörlighet för alla EU-medborgare.

DUBLINFÖRORDNINGEN. EU-förordning om att en asylansökan ska prövas i det första land där den asylsökande kan söka skydd; de facto där dennes fingeravtryck först togs eller det land som har beviljat ett visum som gjort det möjligt för personen att resa in i EU.

FRONTEX. EU:s gränskontrollbyrå. Frontex samordnar, bistår och utvecklar EU-ländernas gränspolis med att bevaka EU:s gränser. För närvarande leder Frontex operation Triton som bl a bedriver sjöräddande verksamhet på Medelhavet.

MÄNNISKOSMUGGLING. När någon hjälper en annan människa att olovligen ta sig över en gräns. Sker ofta mot betalning.

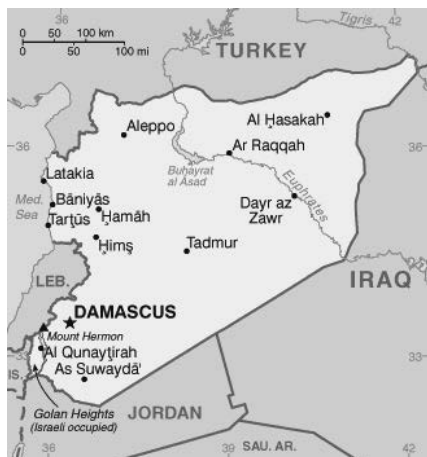
ASYL. Skydd för människor som flyr.

ASYLPROCESSEN. För att en person ska kunna söka ansöka om skydd (asyl) måste hen befinna sig i Sverige. Först görs ett "registreringsunderlag" och beslut fattas (oftast) om att ett offentligt biträde (jurist eller advokat) förordnas för den asylsökande. För personer från Syrien, som med säkerhet för asyl, får i regel inget biträde. Migrationsverket kallar den asylsökande på en asylutredning där den får redogöra för sin identitet/hemvist samt sina skyddsbehov. Därefter fattas ett beslut. Antingen beviljas uppehållstillstånd eller avslag/utvisning. Vid negativa beslut kan utlännningen överklaga till Migrationsdomstolen och i sista hand till Migrationsöverdomstolen som endast prövar 2 % av alla överklaganden.

UPPEHÅLLSTILLSTÅND. Den juridiska benämningen på rätten att få bosätta sig och arbeta i Sverige.

ÅTERFÖRENING. Alla familjemedlemmar (föräldrar och syskon) till en skyddsbehövande (flykting) som är under 18 år har rätt till familjeåterförening, dvs. en rätt till uppehållstillstånd.

VAD SÄGER FOLKRÄTTEN OCH EU OM RÄTTEN ATT SÖKA SKYDD? Rätten att söka asyl återfinns i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Varje stat har rätt att skydda sina gränser, men får inte neka inträde till den som söker skydd. Flyktingkonventionen som skapades av FN efter andra världskriget ger en definition av vem som ska kunna få flyktingstatus. I EU-rätten har skyddet utvidgats till att även ge skydd till de som kallas alternativt skyddsbehövande. Med detta menas de som vid ett återvändande löper risk för att straffas med döden, utsättas för tortyr, eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning eller kommer från ett område där det råder väpnad konflikt och inte kan få skydd i hemlandet.

1. SYRIEN

Syrien ligger i östra Medelhavsområdet. Situationen för de mänskliga rättigheterna i Syrien tillhör de allvarligaste i världen. Den konflikt som inleddes 2011 efter den syriska regimens övervåld mot demonstrationer i landet har lett till ett förödande krig som fått omfattande konsekvenser för befolkningen. En väpnad opposition har i olika konstellationer stridit mot regimen, som understöts av Ryssland och Iran.

HUVUDSTAD: Damaskus

STATSKICK: Republik, enhetsstat

BEFOLKNING: 23 miljoner

FÖRVÄNTAD LIVSLÄNGD: 75 år

**FRÅN SYRIEN SOM BEVILJADES ASYL
I SVERIGE 2014:** 16 386 personer

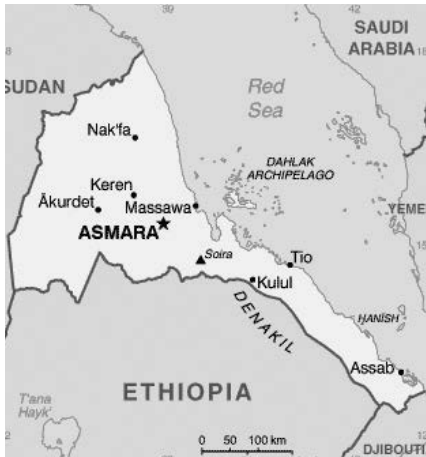
Terroristgrupper som Islamiska staten (IS), men också al-Qaeda, har utnyttjat konflikten för sina syften, vilket inneburit lidande för civilbefolkningen. Spänningarna mellan Turkiet och kurdiska grupper i den självstyrande delen i nordöstra Syrien är också en del av konflikten.

I Syrien finns inget utrymme för att kritisera dem som har makten. Yttrandefriheten är begränsad och medierna kontrolleras av staten på olika sätt. Oppositionella riskerar att gripas, torteras eller försvinna spårlost. Trots de många fallen av övergrepp och kränkningar råder i praktiken straffrihet för regimens säkerhetsapparat.

Kriget och den syriska regimens agerande har fått stora konsekvenser för det syriska samhället. Kriget har inneburit en katastrof för landets ekonomi. Företag och industrier har slagit igen och 5,6 miljoner människor har tvingats på flykt till andra länder. Drygt 80 procent av befolkningen lever i fattigdom. Barns möjlighet till skolgång har begränsats. Över två miljoner skolbarn i åldrarna fem till 17 år går inte i skolan. Tidiga äktenskap och barnafödande fortsätter att begränsa flickors tillgång till utbildning. Det sexuella och könsbaserade våldet mot kvinnor och flickor har ökat till följd av konflikten.

Källor: Amnesty International annual report 209, Utrikespolitiska institutets rapport och Migrationsverket.

2. ERITREA

HUVUDSTAD: Asmara

STATSKICK: Republik, enhetsstat

BEFOLKNING: 6,5 miljoner

FÖRVÄNTAD LIVSLÄNGD: 63 år

**FRÅN ERITREA SOM BEVILJADES ASYL
I SVERIGE 2014:** 5 256 personer

Eritrea är ett litet land på Afrikas horn. Tidigare var landet en del av Etiopien, men efter ett långt krig blev Eritrea självständigt 1993. Nytt fredsavtal med Etiopien kom till 2018, men det har inte förbättrat situationen för de mänskliga rättigheterna.

Eritrea är ingen demokrati. All makt är samlad hos det styrande partiet Folkfronten för demokrati och rättvisa och hos presidenten Isaias Afwerki. Kritik mot de som har makten accepteras inte, utan oppositionella gripas och fängslas. Tortyr är vanligt i Eritrea. Människor kan också gripas godtyckligt och sitta fängslade under lång tid utan rättegång. Fångar hålls isolerade i fängelser under jord, eller i containrar. Det är inte ovanligt att människor dör i dessa fängelser.

I Eritrea måste alla män och kvinnor genomföra militärtjänst i 18 månader. Men denna period kan förlängas i många år. Disciplinen i militären är mycket hård och sexuella övergrepp mot värnpliktiga kvinnor är vanligt förekommande. Ersättningen till de värnpliktiga är väldigt låg och de tvingas arbeta i t ex statskontrollerade jordbruk eller på byggarbetsplatser. Att undvika militärtjänst straffas hårt. Homosexualitet är förbjudet enligt lag.

Landet är mycket fattigt. Infrastrukturen är i dåligt skick. En stor del av befolkningen försörjer sig på jordbruk, men det eritreanska jordbruket producerar för lite livsmedel för att kunna föda den egna befolkningen. Det är inte tillåtet för eritreaner att lämna landet utan tillstånd. Gränsvakterna har en "skjut för att döda"-princip och alla som olovligen försöker passera gränsen riskerar att skjutas.

Källor: Amnesty International annual report 2019, Utrikespolitiska institutets rapport och Migrationsverket.

3. AFGHANISTAN

HUVUDSTAD: Kabul
STATSSKICK: Republik, enhetsstat
BEFOLKNING: 31 miljoner
FÖRVÄNTAD LIVSLÄNGD: 61 år
FRÅN AFGHANISTAN SOM BEVILJADES ASYL I SVERIGE 2014: 1498 personer

Afghanistan ligger i södra Centralasien. Under de senaste decennierna har landet plågats av krig och instabilitet. Under mitten av 1990-talet styrdes Afghanistan av Talibanerna – en radikal islamistisk rörelse. TV, musik och drakflygning förbjöds. Flickor fick inte gå i skolan och den redan svaga rättsstaten förföll.

Efter terrorattentaten mot World Trade Center 2001 anföll USA Afghanistan och drev bort Talibanerna från Kabul. En ny regim tillsattes och utländska trupper, under ledning av Nato, tog över den militära ledningen i landet.

Men Talibanerna har fortsatt göra motstånd och de har visat sig svåra att besegra. De utländska trupperna har idag till stor del lämnat Afghanistan.

Demokratiska val har genomförts, men dessa har kantats av oroligheter och anklagelser om fusk. Och såväl säkerhetsläget som situationen för de mänskliga rättigheterna är svår i Afghanistan. Kvinnor och barn är särskilt utsatta och har drabbats hårt av säkerhetsläget. Rättsstaten fungerar inte, förtroendet för domstolarna är låg och korruptionen utbredd. Säkerhetstjänsten och polisen har anklagats för tortyr, men ytterst få har ställs till svars för övergrepp och kränkningar. Förtrycket mot kvinnor är omfattande och myndigheterna misslyckas ofta med att skydda dem från våld, hot och mord. Dödsstraff tillämpas.

Ekonomiskt är Afghanistan ett av världens fattigaste länder. Decennier av krig har satt djupa spår i landets infrastruktur och ekonomi. Traditionellt har jordbruket stått för en stor del av ekonomin, men delar av landsbygden har avfolkats och jordar skadats i samband med kriget. Opiumodling, heroinhandel och smuggling är ett stort inslag i ekonomin och är en viktig inkomstkälla för Talibanerna.

Levnadsförhållandena i Afghanistan mycket tuffa. Mindre än en tredjedel av befolkningen har tillgång till rent vatten och riktig toalett. Sjukvården har byggts ut de senaste åren, men lokala kliniker kan ha så stora brister att människor undviker att uppsöka vård.

Källor: Amnesty International annual report 2019, Utrikespolitiska institutets rapport och Migrationsverket.

4. SOMALIA

HUVUDSTAD: Mogadishu

STATSKICK: Republik

BEFOLKNING: 10,8 miljoner

FÖRVÄNTAD LIVSLÄNGD: 55 år

**FRÅN SOMALIA SOM BEVILJADES ASYL
I SVERIGE 2014:** 1 161 personer

Somalia ligger längst ut på Afrikas horn. Sedan 1991 har landet fallit sönder i strider mellan klanmiliser, regeringsstyrkor och islamisterna i al-Shabab. Regeringen kontrollerar, med stöd av styrkor från bl a Afrikanska Unionen, huvudstaden Mogadishu, medan de södra och centrala delarna av landet kontrolleras av al-Shabab. De politiska spänningarna blev mer intensiva under 2018 och 2019, efter att regeringen anklagades för att rigga de regionala valen.

Centralmakten i Somalia har slutat att fungera och någon fungerande stat finns inte. Situationen för de mänskliga rättigheterna är allvarlig. Somalia saknar nationellt rättsväsende och förhållandena i fängelserna är undermåliga.

Yttrandefriheten är begränsad, journalister kan gripas och tidningar stängas. I de områden som kontrolleras av al-Shabab torteras och avrättas misstänkta spioner, men också människor som inte anpassar sig efter deras strikta tolkning av islam. Barn tvingas till äktenskap eller rekryteras som soldater.

I den pågående striden mellan regeringsstyrkorna och al-Shabab drabbas civilbefolkningen hårt, särskilt på landsbygden. Korruptionen är omfattande. Sexuellt och könsrelaterat våld är vanligt, inklusive en mycket utbredd förekomst av kvinnlig könsstympning.

Somalia är ett mycket fattigt land och den återkommande torkan förvärrar situationen. Kriget har slagit sönder förutsättningarna för en fungerande ekonomi. Antalet flyktingar inom landet uppskattas till 2,6 miljoner människor. De saknar ofta tillgång till bland annat boende, sanitet, vatten och tillgång till säkerhet och rättvisa. Hälsa- och sjukvård och utbildning har stora brister.

Det finns inget banksystem och staten har inte kontroll över valutan. Statistiken är inte tillförlitlig, men arbetslösheten antas vara mycket hög. En stor del av befolkningen har flytt inom landet, eller till andra länder.

Källor: Amnesty International annual report 2019, Utrikespolitiska institutets rapport och Migrationsverket.

5. IRAK

HUVUDSTAD: Bagdad

STATSSKICK: Republik, förbundsstat

BEFOLKNING: 34,3 miljoner

FÖRVÄNTAD LIVSLÄNGD: 69 år

FRÅN IRAK SOM BEVILJADES ASYL

I SVERIGE 2014: 438 personer

Irak ligger i västra Asien, med en kort kust mot Persiska viken. Från 1968 till 2003 var Irak en diktatur som styrdes Baathpartiet. Efter terrorattentatet mot World Trade Center 2001 anklagades den irakiska regimen av USA för inblandning i dådet. Men också för att inneha massförstörelsevapen. USA anföll Irak 2003 och störtade landets ledare Saddam Hussein. Den irakiska armén och regimens säkerhetsstyrkor upplöstes och Baathpartiet förbjöds.

Under 2006 bildades Islamiska staten (IS). De tog kontroll över delar av centrala och norra Irak. Tiotusentals irakier miste livet och över sex miljoner fördrevs från sina hem. Efter flera år av krig utropade irakisk militär seger över terroristorganisationen IS i december 2017. Sedan dess har antalet civila dödsoffer till följd av terroristhandlingar och konfliktrelaterat våld minskat kraftigt.

Internationella organisationer för mänskliga rättigheter har dokumenterat brister i rättsprocesserna mot misstänkta IS-medlemmar, inklusive framtvingade erkännanden. Ett stort antal IS-stridande har dömts till dödsstraff och avrättats. Familjer till de som stridit för IS har frihetsberövats i särskilda läger under svåra humanitära förhållanden. Det har varit svårt med försoning mellan olika folkgrupper i landet. Enligt FN har 1,6 miljoner internflyktingar ännu inte kunnat återvända till sina hem. Många av dessa tillhör minoritetsgrupper såsom yazidierna.

Korruptionen är utbredd och förtroendet för statliga institutioner lågt. Tillgången till elektricitet och vatten är ojämn, vilket leder till återkommande folkliga protester. Folkhälsan är dålig. Många barn har inte kunnat gå i skolan, särskilt de som tvingats på flykt inom landet. FN pekar på att läs- och skrivkunskigheten minskat stadigt sedan år 2000. Kvinnor, minoriteter, funktionshindrade och hbtq-personer vittnar om diskriminering, i vissa fall med lagstöd. Det saknas skydd mot sexuellt och könsbaserat våld, liksom hedersrelaterade- och hatbrott.

Källor: Amnesty International annual report 2019, Utrikespolitiska institutets rapport och Migrationsverket.

HUVUDSTAD: Teheran
STATSSKICK: Republik, enhetsstat
BEFOLKNING: 78,5 miljoner
FÖRVÄNTAD LIVSLÄNGD: 74 år
FRÅN IRAN SOM BEVILJADES ASYL I SVERIGE 2014: 372 personer

6. IRAN

Iran är ett stort land i Mellanöstern, med kust mot både Kaspiska havet och Persiska viken. Religionens ställning är stark i Iran. Sedan 1979, då en revolution genomfördes, ligger mycket av makten hos de religiösa ledarna i landet.

Några fria demokratiska val existerar inte. Partier som motsätter sig Irans religiösa styre är inte tillåtna. Politiska motståndare, människorättsförfvarare, fackförenings-aktivister och kvinnorrättsförfvarare riskerar att gripas och fängslas.

Iran är ingen rättsstat. Tortyr är vanligt och de som anklagas för brott får inte alltid tillgång till advokat.

Att kritisera den rådande tolkningen av islam är förbjudet, och "propaganda mot staten" är ett mycket allvarligt brott. Regimen försöker förhindra befolkningen från att ta del av nyheter från utlandet. Studenter som deltar i protester stängs av från sina studier och befolkningens kommunikation via sms-trafik och e-post övervakas. Censuren är långtgående. De senaste två åren har myndigheterna vidtagit ytterligare åtgärder för att begränsa friheten på internet. Facebook, Twitter och Youtube är förbjudna sociala medie-plattformar i Iran.

Det finns flera minoriteter i Iran och dessa utsätts för en allvarlig diskriminering. De får t ex inte samma tillgång till boende, utbildning och arbete som andra. Även kvinnor diskrimineras. De har inte samma rättigheter som män. Kvinnor får inte besöka sportarenor och från nio års ålder måste flickor bära slöja.

Sexuella relationer mellan ogifta personer är brottsligt och människor förföljs pga av sin sexuella läggning eller sin könsidentitet. Sex mellan personer av samma kön kan straffas med 100 piskrapp upp till döden.

Iran är ett medelinkomstland. Landet rankades 2018 på plats 60 av 188 länder på FN:s utvecklingsprogram. Ekonomiska sanktioner som återinförts av USA har lett till en kraftig inbromsning av den iranska ekonomin. Sanktionerna har också medfört brist på vissa livsmedel, läkemedel och medicinsk utrustning. Utbildningssystemet är välutvecklat och läskunnigheten hög. Omkring hälften av universitetsstudenterna är kvinnor. Nästan alla iranska barn går i grundskola.